

כל מילה שהייתי אומרת - היתה נכתבת בשבת !

הרב יונה עמנואל סיפר אותו עמידה בנסיון קשה כתוצאה מן המציאות הכואבת של ממשלת עבדים באחיהם המעונים בתוככי מחנות ההשמדה הנאצים.

תשעה באב תש"ד במחנה ברגן-בלזן. זו הפעם הראשונה שכל תושבי המחנה קבלו עונש. היום אין אוכל, לא למבוגרים, לא לנשים, לא לזקנים, ולא לילדים. סיבת העונש: הגרמנים גילו שמישהו במחנה שרף מזרן. בנימוק שהמזרן היה מלא כינים. זהו פשע בל יכופר! זו חבלה חמורה! ולכן הוטל עונש על כל יושבי המחנה, נער ועד זקן. תשעה באב.

אמא בשלה מעט דיסה ללא חלב עבור אחותי הקטנה בתיה, בת הארבע. בלי תנור ובלי נפט, עם מעט קש ובעמל רב. ברגע האחרון תפסו אותה שנים מאנשי השמירה היהודית במחנה. יהיה משפט!

כך דרך נהולו של משפט במחנה: נוסף על הענשים שהגרמנים מטילים, חייבים גם האחראים היהודים שבמחנה להעניש את העבריינים. לשם כך נערך משפט פנימי. הגרמנים נהנו לראות כיצד יהודים מענישים את אחיהם. שחקו על משבתיה. המשפט של אמא נקבע ליום ששי בערב, ליל שבת נחמו תש"ד. בדרך כלל ארך משפט כזה זמן רב, וכלל דברי תובע יהודי, עדים, דברי הנאשם, הגנת הסנגור ופסק דין השופטים, כולם יהודים, אסירי המחנה. אולם משפטה של אמא ארך זמן מועט בלבד, פסק הדין: שלילת מנות לחם ליומיים.

אמא ויתרה על זכותה להכחיש חלק מההאשמות המופרזות, ואף ויתרה על השתתפות הסנגור האמור לבקש הקלה בעונש על עברה של בישול עבור פעוטה בת ארבע.

בברגן-בלזן לא היתה הפרדה מוחלטת בין מחנה הגברים למחנה הנשים, ובמשך היום אפשר היה להפגש. ישבנו בליל שבת והמתנו לשובה של אמא ממקום המשפט. כאשר סיפרה על פסק הדין שאלתי אותה מדוע המשפט היה כל כך קצר ולמה לא נצלה את זכותה להכחיש לפחות חלק מההאשמות, מדוע לא אמרה שבאותו היום לא חלקו כלל אוכל ועל כן בשלה דבר מה עבור הבת הקטנה? אמא לא ענתה. ראיתי שהיא נרגשת מאוד. העזתי ושאלתי פעם נוספת ואמא ענתה: "לא היו שם רק שופטים, תובע וסנגור. ישב שם גם יהודי שרשם פרוטקול. כל מילה שהייתי אומרת שם היתה נרשמת מיד בידי יהודי, ובליל שבת! לכן שתקתי. מוטב לרעוב מעט יותר, מלגרום לכך שיהודי יכתוב בשבת!"

(מתוך "ומתוך האור" מגילת איכה)